

## ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการขายตามคำพรรณนาทางอินเทอร์เน็ต<sup>1</sup>

นายเอกสิทธิ์ ประเสริฐ<sup>2</sup>

จากการศึกษาการขายซื้อขายผ่านทางอินเทอร์เน็ตที่มีลักษณะการขายตามคำพรรณนาตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งผู้ประกอบการ(ผู้ขาย) จะต้อง มีหน้าที่ต้องส่งมอบสินค้าให้ตรงตามคำพรรณนา และผู้บริโภค(ผู้ซื้อ) มีสิทธิในการตรวจสอบและ ตรวจสอบคุณภาพในสินค้าได้ หากสินค้าไม่เป็นไปตามคำพรรณนาก็สามารถ ปฏิเสธไม่รับ สินค้าได้ โดยไม่ต้องชำระเงินราคาสินค้าเงินแต่อย่างใด แต่ด้วยการขายซื้อขายผ่านทาง อินเทอร์เน็ตไม่กฎหมายควบคุมโดยเฉพาะเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2560 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2560<sup>3</sup> ในมาตรา 3 ส่วนคำ นิยาม โดยได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “ตลาดแบบตรง” หมายความว่า การทำตลาดสินค้าหรือ บริการในลักษณะของการสื่อสารข้อมูลเพื่อเสนอขายสินค้าหรือบริการ โดยตรงต่อผู้บริโภค ซึ่ง อยู่ห่างโดยระยะทางและมุ่งหวังให้ผู้บริโภคแต่ละรายตอบกลับเพื่อซื้อสินค้าหรือบริการจากผู้ ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงนั้น ส่วนการซื้อขายสินค้าหรือบริการโดยวิธีการพาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ถือว่าเป็นตลาดแบบตรง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดใน กฎกระทรวง” ซึ่งต่อมาได้มีการประกาศกฎกระทรวงกำหนดการซื้อขายสินค้าหรือบริการ โดย วิธีการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ถือว่าเป็นตลาดแบบตรง พ.ศ. 2561<sup>4</sup> โดยประกาศว่า “อาศัย

---

<sup>1</sup> บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการขายตามคำพรรณนาทางอินเทอร์เน็ต โดย มีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์จุฑามาศ นิสารัตน์ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์เรืองยศ แสนภักดี และ รองศาสตราจารย์ดร.ปภาศรี บัวสุวรรณ

<sup>2</sup> นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

<sup>3</sup> พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2560

<sup>4</sup> กฎกระทรวงกำหนดการซื้อขายสินค้าหรือบริการ โดยวิธีการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ถือว่าเป็นตลาดแบบตรง

อำนาจตามความในบทนิยามคำว่า “ตลาดแบบตรง ” ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติ ขายตรง และตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 และมาตรา 4 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 นายกรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

การขายสินค้าหรือบริการ โดยวิธีการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ดังต่อไปนี้ ไม่ถือว่าเป็นตลาดแบบตรง

- (1) การขายสินค้าหรือบริการของบุคคลธรรมดาซึ่งมิได้จดทะเบียนเป็นผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง และมีรายได้จากการขายสินค้าหรือบริการโดยวิธีการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไม่เกินหนึ่งล้านแปดแสนบาทต่อปี
- (2) การขายสินค้าหรือบริการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ได้ขึ้นทะเบียน ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- (3) การขายสินค้าหรือบริการของวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่ได้จดทะเบียน ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน
- (4) การขายสินค้าหรือบริการของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ได้จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์

จากประกาศกฎกระทรวงข้างต้นทำให้แบ่งแยกผู้ประกอบการ(ผู้ขาย) ที่ประกอบธุรกิจการขายซื้อขายผ่านทางอินเทอร์เน็ตออกเป็น 2 กลุ่ม ด้วยกัน คือ

- 1) กลุ่มที่จดทะเบียนเป็นผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง ซึ่งกลุ่มนี้การขายซื้อขายผ่านทางอินเทอร์เน็ตอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 ซึ่งไม่สามารถนำหลักการขายตามคำพรรณนาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับได้

---

2) กลุ่มที่ไม่ต้องจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง ซึ่งกลุ่มนี้การขายซื้อขายผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้อยู่ภายใต้บังคับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จึงสามารถนำหลักการขายตามคำพรรณนาใช้บังคับได้

ทำให้การขายตามคำพรรณนาไม่ได้ถูกนำมาใช้บังคับกับการขายซื้อขายผ่านทางอินเทอร์เน็ต อันส่งผลไม่มีกฎหมายบังคับให้ผู้ประกอบการ(ผู้ขาย) ในส่วนความรับผิดชอบในการส่งสินค้าตามคำพรรณนาที่เสนอขายบนเว็บไซต์หรือแพลตฟอร์ม และสิทธิการตรวจสอบสินค้าว่าตรงตามที่สั่งซื้อและสิทธิตรวจสอบคุณภาพสินค้าว่าเป็นไปตามคำพรรณนาหรือไม่นั้นก็ไม่ได้ถูกบังคับเอากับผู้ประกอบการ(ผู้ขาย) ที่ได้จดทะเบียนเป็นผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง เนื่องจากพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 ไม่บัญญัติไว้แต่อย่างใด ส่วนผู้ประกอบการ(ผู้ขาย) ที่ไม่ต้องจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง แม้จะมีสิทธิในการตรวจสอบสินค้าว่าตรงตามที่สั่งซื้อและสิทธิตรวจสอบคุณภาพสินค้าว่าเป็นไปตามคำพรรณนาหรือไม่ก็ตาม แต่ผู้บริโภค(ผู้ซื้อ) ก็เสียสิทธิในการบอกเลิกสัญญาโดยไม่ต้องแจ้งเหตุแห่งการบอกเลิกสัญญาตามที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ตลอดจนการขายซื้อขายผ่านทางอินเทอร์เน็ตที่มีลักษณะการขายตามคำพรรณนาก็ไม่มีการบัญญัติไว้ว่าการใช้คำพรรณนาในขายซื้อขายผ่านทางอินเทอร์เน็ตควรจะเป็นอย่างไรเพื่อไม่ให้ใช้คำพรรณนาในตัวสินค้าอำพรางคำโฆษณาในการลงขายสินค้าแก่ผู้บริโภค(ผู้ซื้อ) จึงเป็นสาเหตุมาเป็นสมมุติฐานปัญหาในต่างๆ ไว้ในการค้นคว้าอิสระโดยได้มีข้อเสนอแนะในการแก้ไข ด้วยการให้คณะกรรมการขายตรงและตลาดแบบตรงใช้อำนาจและหน้าที่ใน มาตรา 13 (4) ตามพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 ที่สามารถออกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับการปฏิบัติการซื้อขายสินค้าที่ผ่านทางอินเทอร์เน็ตไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามสมมุติฐาน ดังนี้

1.ปัญหาเกี่ยวกับการขายตามคำพรรณนาผ่านทางอินเทอร์เน็ต ด้วยการขายซื้อขายผ่านทางอินเทอร์เน็ตที่มีลักษณะการขายตามคำพรรณนาตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและ

พาณิชย์ แต่ด้วยมีแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 ในส่วนค่านิยาม มาตรา 3 คำว่า ตลาดแบบตรง และมีประกาศกฎกระทรวงกำหนดการซื้อขายสินค้าหรือบริการ โดยวิธีการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ถือว่าเป็นตลาดแบบตรง พ.ศ. 2561 ทำให้เกิดปัญหาการแยกผู้ประกอบการ(ผู้ขาย) ออกเป็น 2 กลุ่ม ทำให้สิทธิการบอกเลิกสัญญาไม่สามารถบังคับใช้ได้กับผู้ประกอบการ(ผู้ขาย) ทุกคน ซึ่งปัญหานี้จึงน่าจะมีการยกเลิกหรือแก้ไขประกาศกฎกระทรวงกำหนดการซื้อขายสินค้าหรือบริการ โดยวิธีการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ถือว่าเป็นตลาดแบบตรง พ.ศ. 2561 เพื่อผู้ประกอบการ(ผู้ขาย) ที่ประกอบธุรกิจการซื้อขายสินค้าโดยวิธีการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์หรือผ่านทางอินเทอร์เน็ตให้อยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกัน พร้อมกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบการ(ผู้ขาย) ที่จะต้องส่งมอบสินค้าให้ตรงตามคำพรรณนา ตลอดจนบัญญัติค่านิยามหรือความหมายของคำว่าขายตามคำพรรณนาผ่านทางอินเทอร์เน็ตว่าต้องคำพรรณนาอย่างไรเพื่อให้เกิดความชัดเจนหรือเป็นหลักเกณฑ์ให้ผู้ประกอบการ(ผู้ขาย) ใช้เป็นคำพรรณนาในตัวสินค้า โดยที่ไม่ขัดแย้งคำโฆษณาชวนเชื่อในการซื้อสินค้าโดยอาจกำหนดให้บรรยายในส่วนที่เป็นสาระสำคัญในตัวสินค้าที่เสนอขายแก่ผู้บริโภค(ผู้ซื้อ) อาทิเช่นวัตถุดิบที่ใช้ผลิตสินค้า วันเดือนปีที่ผลิต วันเดือนปีหมดอายุ การรับประกันสินค้า เป็นต้น

**2. ปัญหาสิทธิในการตรวจสอบ และการตรวจสอบคุณภาพสินค้าจากการขายตามคำพรรณนาผ่านทางอินเทอร์เน็ต** แม้ว่าในมาตรา 31 ตามพระราชบัญญัติไปรษณีย์ ไทย พ.ศ.2477<sup>5</sup> ให้สามารถเปิดกล่องพัสดุเพื่อดูตรวจสอบสินค้าภายในก็ตามแต่ไม่สามารถดำเนินการได้เพราะขัดต่อข้อบังคับและระเบียบภายในของบริษัทเอกชนที่ประกอบธุรกิจขนส่งสินค้าที่ห้ามไม่พนักงานของตนยินยอมให้แกะกล่องพัสดุออกให้ดูก่อนชำระเงินค่าสินค้า เพื่อให้เป็นไปตามสิทธิของผู้บริโภค(ผู้ซื้อ) จึงสมควรออกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับการปฏิบัติการขายซื้อขายผ่านทางอินเทอร์เน็ตที่มีลักษณะการขายตามคำพรรณนา โดยกำหนดสิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการ(ผู้ขาย) ในการส่งมอบสินค้าให้ตรงตามคำพรรณนาที่ได้มีการพรรณนาไว้ในขณะที่มีการเสนอขายบนเว็บไซต์ และแพลตฟอร์มกับผู้บริโภค(ผู้ซื้อ) ให้แจ้งชัดถึงสิทธิในการตรวจสอบสินค้าในขณะที่สินค้าส่งถึง

---

<sup>5</sup> มาตรา 31 ตามพระราชบัญญัติไปรษณีย์ ไทย พ.ศ.2477

เงื้อมมือของผู้บริโภค(ผู้ซื้อ) ทั้งแบบที่ชำระเงินค่าสินค้าไปแล้วในขณะที่สั่งซื้อ และแบบขอชำระเงินค่าสินค้าปลายทาง ด้วยการถ่ายวิดีโอในขณะที่ตรวจดูทั้งสองฝ่ายเป็นหลักฐาน รวมถึงกำหนดระยะเวลาตรวจสอบคุณภาพสินค้าบางประเภทให้เหมาะสมตามประเภทของสินค้าผู้บริโภค(ผู้ซื้อ) เพื่อให้ผู้บริโภค(ผู้ซื้อ) สามารถตรวจดูและตรวจสอบคุณภาพสินค้าว่าเป็นไปตามคำพรรณนาหรือไม่

3.ปัญหาการบอกเลิกสัญญาการขายตามคำพรรณนาผ่านทางอินเทอร์เน็ต ออกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับการปฏิบัติสิทธิการบอกเลิกสัญญาในการซื้อขายสินค้าที่ผ่านทางอินเทอร์เน็ตให้เป็นอย่างเดียวกัน โดยบังคับให้ผู้ประกอบการ(ผู้ขาย) ต้องแจ้งสิทธิในการบอกเลิกสัญญาและระยะเวลาตรวจสอบคุณภาพของสินค้าให้แก่ผู้บริโภค(ผู้ซื้อ) ทราบ หากผู้ประกอบการ(ผู้ขาย) ไม่การบอกเลิกสัญญาและระยะเวลาตรวจสอบคุณภาพของสินค้า ก็ให้ขยายระยะเวลาสิทธิการบอกเลิกสัญญาของผู้บริโภค(ผู้ซื้อ) ออกไปจนกว่าผู้ประกอบการ (ผู้ขาย) ดำเนินการแจ้งการบอกเลิกสัญญาและระยะเวลาตรวจสอบคุณภาพของสินค้าแต่ไม่เกิน 3 เดือนนับแต่วันรับสินค้า ส่วนการบอกเลิกสัญญานั้นให้ผู้บริโภค(ผู้ซื้อ) สามารถบอกเลิกสัญญาได้โดยไม่ต้องอ้างเหตุแห่งการบอกเลิกสัญญาแต่อย่างใด โดยสามารถแจ้งการบอกเลิกสัญญาทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ได้ด้วย